วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน
ASEAN Journal of Education and Human Development

วารสารการศึกษา และการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน

ASEAN Journal of Education and Human Development (AJEHD)

ISSN : 3088-1897 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน 2569
Vol. 1 No. 3 May-June 2026

วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน
สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ เลขที่ 1 หมู่ 12 ตำบลเหล่าต่างคำ
อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย 43120
Tel: +66 42 650099
Email: ajehd.editorial@gmail.com
Facebook: https://www.facebook.com/photo/?fbid=683892851318394&set=a.683893031318376
Website: https://iadp-institute.org/index.html

วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน

ASEAN Journal of Education and Human Development (AJEHD)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2569)

Vol.1 No.3 (May - June 2026)

ISSN : 3088-1897 (Online)

_* **********_

☞วัตถุประสงค์

วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน (ASEAN Journal of Education and Human Development) มุ่งเน้นการเผยแพร่บทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศอาเซียน ครอบคลุมสาขาและหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การศึกษา (Education Studies) ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติด้านการจัดการศึกษาในทุกระดับ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน

2. นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) ได้แก่ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. นวัตกรรมการบริหารการศึกษา (Educational Administration Innovation) ได้แก่ การจัดการเชิงนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษา ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการเชิงสร้างสรรค์

4. หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction) ได้แก่ การพัฒนาและออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

5. นวัตกรรมการจัดการ (Management Innovation) ได้แก่ การจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์ การจัดการเชิงนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การจัดการความรู้และการจัดการเชิงสร้างสรรค์

6. ศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) ได้แก่ ภาษา วัฒนธรรม และมนุษยศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ และมิติข้ามวัฒนธรรมในอาเซียน การบูรณาการศิลปศาสตร์กับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะมนุษย์

7. นวัตกรรมการศึกษาเชิงประยุกต์ (Applied Educational Innovation) ได้แก่ การประยุกต์ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การพัฒนารูปแบบ แนวปฏิบัติที่ดี และโมเดลการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์สังคม การเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อการพัฒนามนุษย์และชุมชนอย่างยั่งยืน

8. บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความปริทัศน์เชิงนวัตกรรม (Academic Articles, Research Articles, and Innovative Review Articles) ครอบคลุมบทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทความวิเคราะห์เชิงนโยบายหรือเชิงแนวคิดที่มีคุณค่าทางวิชาการและสังคม

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม

☞ เจ้าของ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ เลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย 43120 โทร 061-0186156, 042-650099

Email: socialscienceinnovation.12@gmail.com

Facebook: https://www.facebook.com/photo/?fbid=683892851318394&set=a.683893031318376

Website: https://iadp-institute.org/index.html

☞ ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: sariga6116@gmail.com

☞ บรรณาธิการ

ดร.ฐิติวัสส์ หมั่นกิจ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

ความเชี่ยวชาญ: การศึกษา, การวิจัยสหวิทยาการ, การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน, มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

E-mail: Thitiwattao@gmail.com

☞ กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการส่วนการศึกษา

รศ. ดร.ปิยะธิดา ปัญญา

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ความเชี่ยวชาญ: การวิจัยทางการศึกษา, การวัดและประเมินผลทางการศึกษา, สถิติสำหรับการวิจัย, การจัดการและการบริหารการศึกษา

E-mail: dr.piyatida@gmail.com

บรรณาธิการนวัตกรรมการศึกษา

ผศ. ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ความเชี่ยวชาญ: นวัตกรรมการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, การบริหารจัดการภาครัฐและท้องถิ่น, การพัฒนาชุมชนและสังคม, การประยุกต์นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา รวมทั้งการวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

E-mail: eitsthailand64@gmail.com

บรรณาธิการส่วนนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

ผศ. ดร.เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ

วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

ความเชี่ยวชาญ: การสร้างนวัตกรรมการบริหาร, การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การบริหารจัดการด้วยข้อมูล, การพัฒนาคุณภาพและความยั่งยืน

E-mail: chawengsak@gmail.com

บรรณาธิการส่วนหลักสูตรและการสอน

รศ. ดร.ไพศาล วรคำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความเชี่ยวชาญ: การพัฒนาหลักสูตร, การจัดการเรียนการสอน, นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา, การวิจัยด้านหลักสูตรและการสอน, การเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคม

E-mail: w.paisarn@gmail.com

บรรณาธิการส่วนนวัตกรรมการจัดการ

รศ. ดร.คิด วรุณดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความเชี่ยวชาญ: การจัดการเชิงนวัตกรรม, การพัฒนากลยุทธ์องค์กร, การจัดการแบบมีส่วนร่วม, การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการ, การจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

E-mail: dr.kidvarundee@gmail.com

บรรณาธิการส่วนนวัตกรรมการจัดการ

รศ. ดร.คิด วรุณดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความเชี่ยวชาญ: การจัดการเชิงนวัตกรรม, การพัฒนากลยุทธ์องค์กร, การจัดการแบบมีส่วนร่วม, การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการ, การจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

E-mail: dr.kidvarundee@gmail.com

บรรณาธิการส่วนศิลปะศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ความเชี่ยวชาญ: มนุษยศาสตร์และวัฒนธรรม, การศึกษาและการเรียนการสอนในศิลปศาสตร์, การเชื่อมโยงศิลปศาสตร์กับสังคม, การวิจัยด้านศิลปศาสตร์, การบูรณาการสหวิทยาการ

E-mail: sompong.ke@rmutsb.ac.th

บรรณาธิการส่วนนวัตกรรมการศึกษาเชิงประยุกต์

รศ. ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความเชี่ยวชาญ: สังคมวิทยา, การประยุกต์ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา, การพัฒนารูปแบบ, แนวปฏิบัติที่ดี, โมเดลการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์สังคม, การเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อการพัฒนามนุษย์และชุมชนอย่างยั่งยืน

E-mail: suthepsuvirangkun8178@gmail.com

☞ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

นายธนกฤติ ผาทอง

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

E-mail: thanadolpolpan@gmail.com

☞ **ฝ่ายประสานงานและจัดการ**

วรรณภา บุปผาโสภา

โทร.061-0186156, Line ID: iadp11

E-mail: ajehd.editorial@gmail.com

☞ **ฝ่ายกฎหมาย**

ดร.เด่นคุณ ธรรมนิตย์ชยุต

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

☞ **พิสูจน์อักษร**

นายธนาวุฒิ เป้ากลางไพร

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

☞ **ออกแบบปก**

นางสาวอุไร ต่างโอษฐ์

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

☞ **จัดรูปเล่ม**

ศุภมงคล ศรีพิกุล

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

☞ **พิมพ์ที่**

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิตอล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน เป็นฉบับที่ 3 ประจำปีพุทธศักราช 2569 มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง เป็นบทความวิจัยทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับทุกระดับได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน ขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ **(ก)**

บทบรรณาธิการ **(ช)**

สารบัญ **(ซ)**

การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล **1-14**

THE DEVELOPMENT OF BASIC PONG LANG PERFORMANCE SKILLS OF GRADE 9 STUDENTS AT UDONPITTAYANUKOON SCHOOL

ยุทธการ รอดขันเมือง, เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ และ ประยงค์ หัตถพรหม

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 **15-26**

GUIDELINES FOR OPERATION OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE SPECIAL EDUCATION BUREAU, GROUP 1

นิรมล พงศ์พิริยะกาญจน์ และ นิพนธ์ วรรณเวช

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 **27-39**

DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHERS' COMPETENCY IN THE 21ST CENTURY UNDER THE KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สุพัตรา ไพรเกษตร และนิพนธ์ วรรณเวช

สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา **40-52**

TEACHER COMPETENCIES IN THE 21ST CENTURY WITHIN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL CHANGE

กนกวรรณ ประสงค์สันต์

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา 53-66

PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY (PLC) AND THE ENHANCEMENT OF INSTRUCTIONAL QUALITY IN SCHOOLS

วิทยา เภสัชชา

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 67-91

การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล*

THE DEVELOPMENT OF BASIC PONG LANG PERFORMANCE SKILLS OF GRADE 9 STUDENTS AT UDONPITTAYANUKOON SCHOOL

ยุทธการ รอดขันเมือง[1], เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ[2] และ ประยงค์ หัตถพรหม[3]

YutthaKan Rotkhanmuang[1], Chawengsak Prueksathewet[2] and Prayong Hattaprom[3]

[1-2]วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

[1-2]Pichayabundit College, Thailand

Corresponding Author's Email: dr.chawengsak@gmail.com

Received 25 June 2026 ; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล 2) เปรียบเทียบทักษะการบรรเลงโปงลางก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ แบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

---

* ยุทธการ รอดขันเมือง, เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ และ ประยงค์ หัตถพรหม. (2569). การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(3), 1-.

YutthaKan Rotkhanmuang, Chawengsak Prueksathewet and Prayong Hattaprom. (2026). The Development of Basic Pong Lang Performance Skills of Grade 9 Students at Udonpittayanukoon School. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(3), 1-.;

Website: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และ 3) นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีความภาคภูมิใจในดนตรีพื้นบ้านอีสาน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ PONGLANG-5P Model ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง การสังเกตและการสาธิต การเรียนรู้ร่วมกัน การได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการสร้างคุณค่าด้านวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางและการสืบสานดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ทักษะการบรรเลงโปงลาง, การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ, ดนตรีพื้นบ้านอีสาน, PONGLANG-5P Model

Abstract

This research aimed to: 1) develop the basic Ponglang playing skills of Grade 9 students at Udonpittayanukoon School, 2) compare students' Ponglang playing skills before and after participating in practical learning activities, and 3) investigate students' learning behaviors following the implementation of the activities. The sample consisted of 14 Grade 9 students from Class 3/8 during the second semester of the 2025 academic year, selected through purposive sampling. The research instruments included practical learning lesson plans, a basic Ponglang performance skills assessment form, and a learning behavior observation form. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and dependent samples t-test.

The findings revealed that: 1) students' basic Ponglang playing skills after the intervention were significantly higher than those before the intervention at the .05 level; 2) most students passed the predetermined criterion, accounting for 85.71 percent, and their overall Ponglang performance skills were rated at a very good level; and 3) students demonstrated increased

interest and enthusiasm in learning, showed greater responsibility in practicing, were able to collaborate effectively with peers, and developed a stronger sense of pride in Northeastern Thai folk music. Furthermore, the researcher synthesized a new body of knowledge entitled the PONGLANG-5P Model, which consists of Practice-Based Learning, Observation and Demonstration, Network Collaboration, Guided Feedback, and Local Art and New Generation. This model serves as an effective approach for enhancing Ponglang performance skills while promoting the preservation and sustainable transmission of Northeastern Thai folk music heritage.

Keywords: Ponglang Performance Skills, Practical Learning, Northeastern Thai Folk Music, PONGLANG-5P Model

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนภูมิปัญญา วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะ “โปงลาง” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและได้รับการยอมรับในฐานะสื่อกลางในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมอีสานสู่เยาวชน การจัดการเรียนการสอนโปงลางในสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน ทั้งด้านการฟัง การปฏิบัติ และการแสดงออกทางดนตรี ทั้งนี้ สุกิจ พลประถม (2553) ได้ศึกษาสภาพและบทบาทวงโปงลางของสถาบันการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู พบว่า วงโปงลางมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอีสานอย่างยั่งยืน

การพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากทักษะทางดนตรีเป็นทักษะเชิงปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การฝึกซ้อมซ้ำ และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้สอนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการบรรเลงโปงลางซึ่งต้องอาศัยความแม่นยำของจังหวะ การควบคุมเสียง และการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรเลงกับบทเพลง กฤษฎา ตั้นวัฒนา, พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์

และพงษ์พิทยา สัพโส (2565) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่าแบบฝึกที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าการใช้แบบฝึกที่เป็นระบบสามารถส่งเสริมทักษะการบรรเลงโปงลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการพัฒนาวงโปงลาง จักรี อบมา (2560) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านวงโปงลางในภาคอีสาน พบว่า ความสำเร็จของวงโปงลางเกิดจากการวางแผนการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ การถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิก และการประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบรรเลงและการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การสะท้อนผลการเรียนรู้ และการนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านดนตรีและศิลปศึกษา

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงโปงลางและการพัฒนาทักษะการบรรเลงในหลายบริบท แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของวงโปงลาง กระบวนการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้าน หรือการพัฒนาแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ขณะที่งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนหลากหลายด้านความสามารถ จึงยังปรากฏช่องว่างทางวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลเป็นสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกิจกรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม จากการจัดการเรียนการสอนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังมีข้อจำกัดด้านทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านความถูกต้องของจังหวะ การตีโน้ต และการบรรเลงบทเพลงพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีของผู้เรียน และสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบรรเลงโปงลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

3. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติต่อความสามารถในการบรรเลงโปงลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest–Posttest Design) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสาระเพิ่มเติม ดนตรีพื้นบ้าน (ศ20212) โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นนักเรียนที่เรียนรายวิชาดนตรีพื้นบ้าน และได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน จำนวน 1 แผน

2.2 แบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน เป็นแบบประเมินเชิงพฤติกรรม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การจับไม้ตี การควบคุมจังหวะ ความถูกต้องของระดับเสียง ความต่อเนื่องในการบรรเลง และการบรรเลงร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนเต็ม 25 คะแนน

2.3 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อบันทึกพฤติกรรมด้านความสนใจ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านและการบรรเลงโปงลาง

3.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3.4 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทดสอบทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานก่อนเรียน (Pretest)

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะการจับไม้ตี การควบคุมจังหวะ การบรรเลงเพลงพื้นฐาน และการบรรเลงร่วมกันเป็นกลุ่ม

4.3 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรม

4.4 ทดสอบทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียน (Posttest)

4.5 รวบรวมผลการประเมินทักษะและข้อมูลจากการสังเกตเพื่อนำไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละ (Percentage)

5.2 เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 คะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนรายบุคคล

(n = 14)

ลำดับ	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
1	13	21	8
2	14	22	8
3	12	20	8
4	15	23	8
5	14	21	7
6	13	20	7
7	12	21	9
8	14	22	8
9	13	20	7
10	15	23	8
11	14	21	7
12	13	22	9
13	14	21	7
14	14	22	8
รวม	**190**	**299**	**109**
เฉลี่ย	**13.57**	**21.36**	**7.79**

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนทุกคนมีคะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.57 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.36 คะแนน มีผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.79 คะแนน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการบรรเลงโปงลางดีขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	14	13.57	0.94	23.84	.000*
หลังเรียน	14	21.36	1.08		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 23.84, Sig. = .000) แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานรายด้านหลังเรียน

ด้านการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับคุณภาพ
การจับไม้ตี	4.43	0.51	ดีมาก
การควบคุมจังหวะ	4.29	0.47	ดีมาก
ความถูกต้องของระดับเสียง	4.21	0.43	ดีมาก
ความต่อเนื่องในการบรรเลง	4.36	0.50	ดีมาก
การบรรเลงร่วมกับผู้อื่น	4.50	0.52	ดีมาก
รวม	**4.36**	**0.49**	**ดีมาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.36) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบรรเลงร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.50) รองลงมา คือ การจับไม้ตี ($\bar{X}$ = 4.43) และความต่อเนื่องในการบรรเลง ($\bar{X}$ = 4.36) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80	12	85.71
ไม่ผ่านเกณฑ์	2	14.29
รวม	14	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และมีนักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ไม่ผ่านเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ พบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กล้าแสดงออกและกล้าซักถามเมื่อพบปัญหา มีความตั้งใจในการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม มีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปรับปรุงการบรรเลงของตนเองตามข้อเสนอแนะ ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนานและเอื้อต่อการพัฒนาทักษะดนตรี

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานสูงขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

2. คะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 และมีผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางอยู่ในระดับดีมาก

4. นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานผ่านการเรียนรู้การบรรเลงโปงลาง

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การจับไม้ตี การ

ควบคุมจังหวะ การบรรเลงทำนองพื้นฐาน และการบรรเลงร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจจากประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาความชำนาญในการบรรเลงได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ที่ระบุว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและการสะท้อนผลการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ อุทาน บุญเมือง (2569) ที่พบว่า การใช้ชุดฝึกทักษะการบรรเลงตะโพนไทยเบื้องต้นสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุกัญญา สุขเกษม และคณะ (2567) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติและพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติทางดนตรีสูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการทำงานร่วมกัน

2. นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและมีทักษะการบรรเลงอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 85.71 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด และมีผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการบรรเลงร่วมกับผู้อื่น การควบคุมจังหวะ และความต่อเนื่องในการบรรเลง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะเป็นลำดับขั้น มีการสาธิต การฝึกซ้ำ และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้ตามศักยภาพของตนเอง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ อรรถพล อย่างสวย และดุจเดือน ไชยพิชิต (2565) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD สามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติดนตรีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ดิลกจิรธนกิตติ์ และเอียดปุ่ม (2568) ที่พบว่า การใช้แบบฝึกทักษะทางดนตรีอย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางดนตรีสูงขึ้น และสามารถปฏิบัติทางดนตรีได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

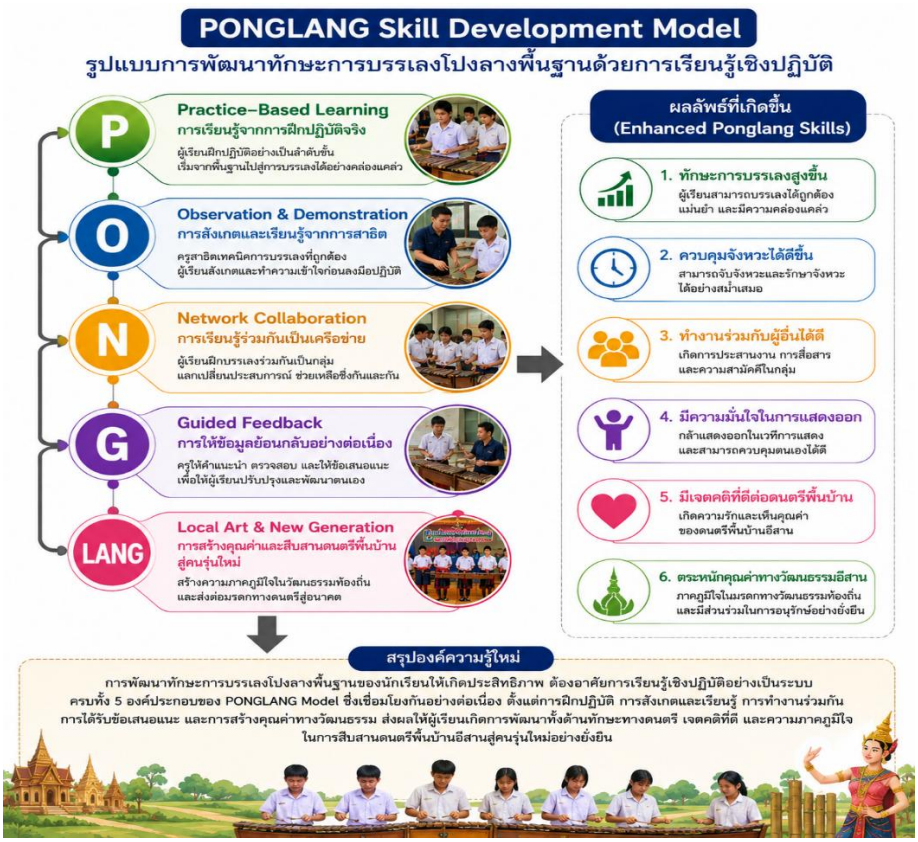
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีพื้นบ้าน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดกระบวนการ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จจากการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2566) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชุติมา วงศ์คำ และคณะ (2567) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมดนตรีพื้นบ้านในสถานศึกษาช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น การทำงานเป็นทีม และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานสามารถยกระดับความสามารถทางดนตรีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านทักษะการปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ และเจตคติต่อดนตรีพื้นบ้าน สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีและการสืบสานวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 แบบจำลองการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานตามแนวคิด PONGLANG-5P Model

PONGLANG-5P Model เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) Practice-Based Learning การเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง (2) Observation and Demonstration การเรียนรู้จากการสังเกตและการสาธิต (3) Network Collaboration การเรียนรู้ร่วมกันและการทำงานเป็นทีม (4) Guided Feedback การได้รับข้อมูลย้อนกลับและการปรับปรุงพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และ (5) Local Art and New Generation การสร้างคุณค่าและการสืบสานดนตรีพื้นบ้านสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการบรรเลงโปงลางสูงขึ้น มีความสามารถในการควบคุมจังหวะและบรรเลงร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจ

และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมอีสาน อันนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบสานดนตรีพื้นบ้านอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล พบว่า นักเรียนมีทักษะการบรรเลงโปงลางหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีผลการประเมินทักษะโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะด้านการควบคุมจังหวะ การบรรเลงร่วมกับผู้อื่น และความต่อเนื่องในการบรรเลง อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความรับผิดชอบ และเกิดความภาคภูมิใจในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ PONGLANG-5P Model ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางผ่านการฝึกปฏิบัติ การสังเกต การเรียนรู้ร่วมกัน การได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสามารถนำ PONGLANG-5P Model ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านและดนตรีไทยประเภทอื่นได้

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางดนตรีของผู้เรียน

3. ควรจัดกิจกรรมด้านดนตรีพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้ PONGLANG-5P Model กับผู้เรียนในระดับชั้นหรือบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบดังกล่าวกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทอื่น

3. ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มควบคุมเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2562). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัสรญานันท์ ดิลกจิรธนกิตติ์, และ สุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม (2568). การสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 4(3), 1–14.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2566). *Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิภพ ปิ่นแก้ว. (2559). *การปฏิบัติโปงลาง*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ประชุมวรรณ กัลยา, มูลเมืองแสน ธนพงศ์, ดวงรัตน์ สุพัตรา, และ พิมพ์ศักดิ์ นฤมล. (2568). การพัฒนาระบบการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีในระบบการศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแบบผู้ชี้นำและการคิดสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 16(2), 196–212.

เบญจมาศ พิกุลทอง, รัชชานนท์ มีเดช, และ แมน เชื้อบางแก้ว. (2569). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติร่วมกับแนวคิดของซูซูกิ. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 9(3), 250–259.

อรรถพล อย่างสวย, และ ดุจเดือน ไชยพิชิต. (2565). การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 1001–1014.

อุทาน บุญเมือง. (2569). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการบรรเลงตะโพนไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *Journal of Applied Education*, 4(1), 45–58.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1*

GUIDELINES FOR OPERATION OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE SPECIAL EDUCATION BUREAU, GROUP 1

นิรมล พงศ์พิริยะกาญจน์[1] และ นิพนธ์ วรรณเวช[2]

Niramol Pongpiriyakan[1] and Nipon Wonnawed[2]

[1-2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

[1-2]Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: Pongpiriyakan _2524@gmail.com

Received 17 June 2026 ; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และเพื่อศึกษา 2) แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 211 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

---

* นิรมล พงศ์พิริยะกาญจน์ และ นิพนธ์ วรรณเวช. (2569). แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(3), 15-.

Niramol Pongpiriyakan and Nipon Wonnawed. (2026). Guidelines for Operation of Internal Quality Assurance in Schools Under the Special Education Bureau, Group 1. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(3), 15-.;

Website: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ 2) แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีความสามารถในการอ่าน เขียน คิดคำนวณ และสื่อสารได้อย่างเหมาะสมตามระดับชั้น 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aimed to 1) study the safety management and 2) guidelines for operation of internal quality assurance in schools under the special education bureau group 1. The sample of this research consisted of 211 school administrators and teachers from welfare schools under the administration of the Special Education Bureau, Group 1. The samples were selected by simple random sampling. In addition, eight key informants were purposively selected for the focus group discussion. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with a content validity index of 1.00 and a reliability coefficient of 0.97 The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows: 1) The implementation of internal quality assurance in educational institutions based on the Basic Education Standards

under Special Education Administration Cluster 1 was found, both overall and in each aspect, to be at the highest level of practice. The aspects ranked from the highest to the lowest mean scores were as follows: learner quality, learner-centered instructional management process, and administrative and management process, respectively. 2) The guidelines for implementing internal quality assurance in educational institutions based on the Basic Education Standards are as follows: 1) Learner Quality: Learners should possess desirable characteristics in accordance with the educational institution's goals and demonstrate appropriate abilities in reading, writing, numeracy, and communication corresponding to their grade level. 2) Administrative and Management Processes: Educational institutions should establish clear goals, vision, mission, and educational development plans that are aligned with the context and needs of the institution. And 3) Student-Centered Teaching and Learning Processes: Teachers should organize learning activities that emphasize hands-on experiences, promote analytical thinking and problem-solving skills, and enable learners to construct knowledge by themselves.

Keywords: Internal Quality Assurance in Educational Institutions, Basic Education Standards, Special Education Administration Bureau

บทนำ

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น (Office of the Basic Education Commission, 2005) มาตรฐานในบริบทนี้จึงมาตรฐานมุ่งเน้นโดยองค์รวมการกำหนดทำให้เกิดโอกาสเท่าเทียมกันในพัฒนาเพราะรู้ว่าเป้าหมายต่าง ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องจัดการ ซึ่งเป็นหนึ่งในร่วมมือรวมพลัง เพื่อให้เกิดเป้าหมายกำหนด (accountability) (Educational Testing Service Bureau, 2018) ระบบประกันภายในกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้สอดคล้องกับการศึกษาที่ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปี พ.ศ. 2561 ได้กำหนด 3 ด้าน (Ministry of Education, 2018)

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึงกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อกำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา กระบวนการดังกล่าวครอบคลุมการวัดผล การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานด้านคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชนว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้น สถานศึกษาในทุกสังกัดจึงควรตระหนักและมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอย่างชัดเจน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (Ministry of Education, 2018)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีโรงเรียนในสังกัดศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนมีเป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัด เครือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 ยังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพที่ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่ไม่เป็นระบบ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ หรือไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภาระงานที่มาก ทำให้ขาดเวลาสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานคุณภาพ การขาดความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก (Department of Special Education, 2022)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อแสวงหาข้อมูลและข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน อันจะช่วยส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1

2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. งานประกันคุณภาพภายในขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา นักวิชาการ มาร์ทิน (Martin, 2018) อธิบายว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาใช้ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของตนเองอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ภายในองค์กร ทั้งนี้ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแวนฮูป และ เวน ปีทีเกม (Vanhoof & Van Petegem, 2010) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินตนเองของสถานศึกษา และพบว่า การประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายใน เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การประเมินตนเองจะเกิดประสิทธิผลสูงสุดเมื่อมีการใช้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีอย่างต่อเนื่อง

2. กระบวนการสำคัญในพัฒนา โดยติดตาม ตรวจสอบ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดพัฒนาอย่างต่อเนื่องยั่งยืน องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2024) ได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพในฐานะกลไกที่ช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมความน่าเชื่อถือของสถานศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายทางการศึกษา สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน แวนฮูป และ เวน ปีทีเกม (Vanhoof & Van Petegem, 2010) พบว่า การประเมินตนเองช่วยให้สถานศึกษาสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการวางแผนพัฒนาคุณภาพที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม

ผู้วิจัยทั้งสองยังชี้ให้เห็นว่า การประเมินตนเองจะเกิดประสิทธิผลสูงสุดเมื่อมีข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพได้จริง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายและแผนพัฒนาที่ชัดเจน การประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย การเชื่อมโยงการประเมินภายในและภายนอก และการมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสังเคราะห์และยืนยันแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 462 คน จาก 6 สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร 17 คน และครู 445 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 4 คน และครู 4 คน คัดเลือกแบบเจาะจง

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามและแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ครอบคลุมข้อมูลด้านเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานศึกษาที่สังกัด จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กำหนดประเด็นการสนทนาครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน

กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เพื่อประสานงานกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์หลายแห่ง ตลอดจนโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จากนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พร้อมดำเนินการติดตามผลการตอบกลับเป็นระยะผ่านทางโทรศัพท์ โดยมีแบบสอบถามที่แจกจ่ายจำนวน 211 ชุด และกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับระหว่าง 7–15 วัน ทั้งนี้ ได้รับแบบสอบถามคืนครบถ้วนทั้ง 211 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยภาพรวม

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.75	0.38	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.73	0.37	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.75	0.40	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.74	0.36	มากที่สุด

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X}$= 4.75) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$=4.75) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{X}$= 4.73)

2. แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

2.1.1 สถานศึกษาควรมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพ

2.1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.3 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และทักษะอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของตนเอง

2.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

2.2.1 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพภายในให้ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.2.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรม ศึกษาดูงาน

2.2.3 ควรมีนิเทศ กำกับ ติดตาม

3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1.1 ครูควรจัดที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ และแสวงหาด้วยตนเอง

3.1.2 การวัดและประเมินผลควรดำเนินการตามสภาพจริง มีความหลากหลายและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.1.3 สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเรียนรู้

อภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชลลิส (Sallis, 2014) ที่อธิบายว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารในการขับเคลื่อนระบบคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกันคุณภาพประสบความสำเร็จ นักวิชาการ ฟูแลนด์ (Fullan, 2016) สำเร็จของปฏิรูปและในขึ้นอยู่ภาวะผู้นำ ซึ่งมีบทบาทสร้างวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร ซึ่งวิจัยพบว่า ระดับระบบการประกันคุณภาพ มีการดำเนินระบบขนาดเล็ก ทั้ง 7 ด้าน

2. แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา จากการสนทนากลุ่ม ได้ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียน มีแนวทาง คือ คุณภาพผู้เรียนถือองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นผลลัพธ์ที่สะท้อนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยตรง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเชลลิส (Sallis, 2014) นักวิชาการต่างประเทศที่เสนอว่า การบริหารคุณภาพการศึกษา ต้องมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เป็นตัวสะท้อนประสิทธิผลของการจัดการศึกษาทั้งระบบ

2.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีแนวทาง คือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนและตัดสินใจ โดยสถานศึกษาควรมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้จริง เช่น ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลพฤติกรรมผู้เรียน ข้อมูลการเข้าเรียน และข้อมูลด้านการบริหารจัดการอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหา วางแผนพัฒนา และติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับดักเกอร์ (Drucker, 2007) ที่เสนอว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัย “การจัดการโดยใช้ข้อมูลและความรู้” เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร โดยข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยจะช่วยให้องค์กรสามารถวิเคราะห์ปัญหา วางแผน และพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวทาง คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สถานศึกษาควรจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้อง กับคาชล์ (Kahl, 2015) ทำการศึกษาเรื่อง เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการสอนของครูคล้าย ๆ กัน แต่มีรายละเอียดบางอย่างแตกต่างกันไปตามภูมิหลัง และการเตรียม ผู้บริหาร นอกจากนี้ยังพบว่าเกณฑ์ในการประเมินผลดังกล่าวสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน 6 ใน 11 ด้าน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตาม ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แม้ยังอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

1.2 สถานศึกษาควรนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควบคู่กับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน ส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาหรือสังกัดอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานได้หลากหลายบริบทมากยิ่งขึ้น ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในในแต่ละด้าน เช่น ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และทรัพยากรทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

Department of Special Education. (2022). *Summary report on the implementation of internal quality assurance in educational institutions under its jurisdiction for the fiscal year 2022*. Bangkok: Ministry of Education.

Drucker, P. F. (2007). *Management challenges for the 21st century*. Butterworth-Heinemann.

Educational Testing Service Bureau. (2018). *Guidelines for internal quality assurance at the basic education level B.E. 2561 (2018)*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.

Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30(3),* 607-610.

Kahl, K. A. (2015). Principals' criteria for quality middle school instruction (teacher Supervision reform). *Dissertation Abstracts International, 58(11),* 6039-A. https://www.proquest.com/products-services/dissertations

Martin, M. (2018). *Internal quality assurance and management: How to close the loop between evidence and decision-making*. UNESCO International Institute for Educational Planning (IIEP).

Ministry of Education. (2018). *Basic education standards B.E. 2561 (2018)*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education.

Office of the Basic Education Commission. (2005). *Ministerial Regulation on Educational Quality Assurance B.E. 2561 (2018)*. Volume 135, Special Issue 142 Ng.

Sallis, E. (2014). *Total quality management in education* (3rd ed.). Routledge.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2024). *Global education monitoring report 2024*. UNESCO. https://www.unesco.org/gem-report/

Vanhoof, J., & Van Petegem, P. (2010). Evaluating the quality of self-evaluations: The (mis)match between internal and external meta-evaluation. *Studies in Educational Evaluation, 36*(1–2), 20–26. https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2010.10.001

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4*

DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHERS' COMPETENCY IN THE 21ST CENTURY UNDER THE KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สุพัตรา ไพรเกษตร[1] และ นิพนธ์ วรรณเวช[2]

Supattra Phrikased[1] and Nipon Wonnawed[2]

[1-2]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

[1-2]Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Phrikased _1981@gmail.com

Received 17 June 2026; Revised 30 June 2026; Accepted 30 June 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และ 3) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 281 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 มีความ

* สุพัตรา ไพรเกษตร และ นิพนธ์ วรรณเวช. (2569). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(3), 27-.

Supattra Phrikased and Nipon Wonnawed. (2026). Digital Leadership of School Administrators Affecting Teachers' Competency in the 21st Century Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(3), 27-.;

Website: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD

เชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคือ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ และด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านจริยธรรม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย ($R2$) = 0.69 โดยสามารถทำนายความสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 69.20 และสามารถนำมาสร้างสมการถดถอย คือ $\hat{Y} = 1.29 + 0.74X$ $\hat{Z}_Y = 0.83Z_X$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the digital leadership of school administrators, 2) the 21st century teacher competencies, and 3) the digital leadership of school administrators affecting the 21st century teacher competencies under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4.

The sample used in this study consisted of 281 school administrators and teachers. The sample was selected by stratified sampling based on educational management areas. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. The questionnaire consisted of 41 items with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00. The reliability coefficient was 0.96. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and simple regression analysis. The statistical significance level was set at 0.01.

The findings were as follows: 1) The digital leadership of school administrators, as a whole, was at the highest level. When considering each

aspect, all aspects were also at the highest level. Ranked by mean scores, the highest was digital learning culture, followed by excellence in professional practice, and digital vision. 2) The 21st century teacher competencies, as a whole, were at the highest level. When considering each aspect, all aspects were also at the highest level. Ranked by mean scores, the highest was teamwork, followed by ethics, self-development, and learning management. 3) The digital leadership of school administrators affecting the 21st century teacher competencies, as a whole, had a regression coefficient of 0.74 with statistical significance at the 0.01 level. The coefficient of determination (R^2) was 0.69, indicating that digital leadership could predict 43.10 percent of the variance in 21st century teacher competencies. The regression equations were as follows: $\hat{Y} = 1.29 + 0.74X$ $\hat{Z}_Y = 0.83Z_X$

Keywords: Digital Leadership, 21st Century Teacher Competencies, School Administrators

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ทั้งจากปัจจัยภายนอก อาทิ การปฏิวัติเทคโนโลยีดิจิทัล การก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 และการขับเคลื่อนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ขององค์การสหประชาชาติ ตลอดจนความต้องการกำลังคนที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับบริบทใหม่ ขณะเดียวกัน ระบบการศึกษาของไทยยังคงเผชิญปัญหาและข้อจำกัด การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี และการบริหาร (Office of the Education Council, 2017) ศตวรรษที่ 21 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากอดีตไม่เพียงพอต่อแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นปัจจุบัน ในยุคนี้จึงเปลี่ยนจากการถ่ายทอดเป็นการส่งเสริมตลอดชีวิต โดยเฉพาะทักษะสถานศึกษาจึงมีเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผ่านสื่อสารและผลักดันองค์กรตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ (Sheninger, 2014 : 6-11)

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา คือการปรับตัวและขับเคลื่อนองค์กรในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้

เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างเครือข่าย ประสานงาน และตัดสินใจอย่างมีข้อมูลรองรับ โดยเริ่มต้นจากการปรับใช้ทฤษฎีผู้นำแบบดั้งเดิมในบริบทของยุคดิจิทัล แต่เมื่อเวลาผ่านไป แนวคิดนี้ได้พัฒนาให้ครอบคลุมการคิดเชิงนวัตกรรม (innovation) การมีวิสัยทัศน์ (vision) และการทำงานร่วมกัน (collaboration) ซึ่งช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมที่สามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมข้อมูล (information society) และความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ (Sheninger, 2014 : 4-9) สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา สมรรถนะนี้ไม่ได้หมายถึงเพียงความสามารถในการสอนเนื้อหาทางวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน ครูผู้สอนต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ และสามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน (Office of the National Strategy Committee Secretariat, 2018)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ใช่มีหน้าที่บริหารงานตามรูปแบบเดิม แต่ต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศและมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ความเป็นผู้นำดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการจัดการและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังต้องแสดงออกถึงความสามารถในการวางวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ริเริ่มแนวทางใหม่ในการพัฒนาสถานศึกษา และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูผู้สอนในการปรับตัวและทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างไม่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ถือเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ ได้ระบุว่า ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ต้องให้ความสำคัญในการพิจารณาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2567 ซึ่งกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้สรุปให้มีแนวทางการพัฒนา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุม การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้อุปกรณ์ด้าน ไอซีที (ICT) และการพัฒนาซอฟแวร์ (software) และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาครูในสถานศึกษา กำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสามารถพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

ได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความสนใจอย่างมากในยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยแอนเดอร์ซัน และเดกเตอร์ (Anderson & Dexter, 2005) ได้ศึกษาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา และพบว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนทรัพยากร และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้ ออทิเนย (Altinay, 2015) ยังได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำดิจิทัล และพบว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของครู ตลอดจนสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเทลลิ่งและฟาเดล (Trilling & Fadel, 2009) อธิบายว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีความสามารถด้าน

การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต นอกจากนี้วู๊ก (Voogt & Roblin (2012) ยังเสนอว่าครูจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิผล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี การกำหนดวิสัยทัศน์ และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขณะเดียวกัน สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการใช้เทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ของ จิตรกร จันทร์สุข และจีรนันท์ วัชรกุล (Chantharasuk, J., & Watcharakul, J., 2021) และ ทันนิมาไล และรามัน (Thannimalai & Raman, 2018) สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Bureau of Teacher and Basic Education Personnel Development, 2010) และ แบทเทลล์ ฟอร์คิดส์ (Battelle for kids, 2019)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 1,029 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 107 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 922 จากสถานศึกษาจำนวน 92 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 281 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 252 คน ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และพื้นที่จัดการศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 จำนวน 24 ข้อ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 41 ข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 จำนวน 7 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา

5.2 จัดส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ พร้อมทั้งติดตามการตอบกลับทางโทรศัพท์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 281 ชุด โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้ง 281 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.56	0.46	มากที่สุด
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล	4.63	0.44	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ	4.62	0.46	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.61	0.44	มากที่สุด

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.63) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 4.62) และ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.56) ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ดังตาราง 2

ตาราง 2 สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม

สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.67	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.68	0.40	มากที่สุด
3. ด้านทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.75	0.40	มากที่สุด
4. ด้านจริยธรรม	4.70	0.42	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.70	0.39	มากที่สุด

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.75) รองลงมาคือ ด้านจริยธรรม ($\overline{X}$ = 4.70) ด้านการพัฒนาตนเอง($\overline{X}$ = 4.68) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.67)

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	Sig.
ค่าคงตัว (constant)	1.29	-	9.44**	0.000
ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	0.74	0.83	25.02**	0.000
R = 0.83 R^2 = 0.692 F = 625.82** Sig. = 0.000				

ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายสามารถนำมาสร้างสมการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.29 + 0.74X$ และสมการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_Y = 0.83Z_X$ ดังนั้น การพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.74 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) = 0.692 นั่นคือ สามารถทำนายภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 69.20 แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีความสามารถวัฒนธรรมองค์กรแห่งจะสามารถส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล ดังงานวิจัยที่แอนเดอร์สัน และเดกเตอร์ (Anderson & Dexter, 2005) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสามารถกำหนดทิศทางการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทรัพยากร และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของออทินาย

(Altinay, 2015) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน และพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและความสำเร็จของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของแอนเดอร์สัน และเดกเตอร์ (Anderson & Dexter, 2005) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากวัตถุประสงค์ของที่ 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาในการวางแผนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านจริยธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครูยังคงยึดมั่นในคุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ส่วนด้านการพัฒนาตนเองแสดงให้เห็นถึงความตระหนักของครูในการแสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เทลลิ่ง และฟาเดล (Trilling & Fadel, 2009) ที่กล่าวว่าครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีสมรรถนะด้านการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวู๊ก และล็อบริน (Voogt & Roblin, 2012) ที่พบว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และเข้ากับการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา ตลอดชีวิต ซึ่งคุณลักษณะสำคัญ

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยภาพรวมพบว่า ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ และ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย เท่ากับ 0.692 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 69.20 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนดิจิทัลในการศึกษา การแลกเปลี่ยนพัฒนานวัตกรรมทางอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติที่เป็นเลิศมืออาชีพ ซึ่งตรงกับแอนเดอร์สัน และเดกเตอร์ (Anderson & Dexter, 2005) พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงโดยภาพรวม (**rxy** = 0.725) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายคู่ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีจำนวน 23

คู่ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง และอีก 2 คู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง โดยทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น แม้จะยังคงอยู่ในระดับมากก็ตาม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนด พัฒนา และสื่อสารวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในองค์กร และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้ว่าจะอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยสนับสนุนให้ครูออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β = 0.83, Sig. = 0.000) และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 69.20 (R^2 = 0.692) สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและการปฏิบัติงานของครูในบริบทการศึกษายุคใหม่ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ชัดเจน การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลภายในองค์กร ตลอดจนการเป็นแบบอย่างในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมืออาชีพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะครูให้สอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยอื่นอาจส่งผลต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาในสังกัดหรือพื้นที่อื่น และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

Altinay, F. (2015). Are headmasters digital leaders in school culture. *Education and Science*, 40*(182), 77–86.*

Anderson, R. E., & Dexter, S. (2005). School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and effect. *Educational Administration Quarterly*, 41*(1), 49–82.*

Battele for kids. (2019). *Framework for 21st century learning definitions.* Retrieved from https://www.battelleforkids.org/wpcontent/uploads/2023/11

Bureau of Teacher and Basic Education Personnel Development. (2010). *Teacher competency assessment manual (Revised edition): Teacher Quality Improvement Project for the Whole System*. Bangkok, Thailand: Author.

Chantharasuk, J., & Watcharakul, J. (2021). A study of the components of digital leadership for administrators of educational opportunity expansion schools under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. *Academic Journal of Sisaket Rajabhat University*, 15(2), 36–49. https://so05.tci-haijo.org/index.php/sskrujournal/article/view/251332

Office of the National Strategy Committee Secretariat. (2018). *The National Strategy 2018–2037 (Summary Version).* Bangkok, Thailand: Author.

Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017–2036*. Bangkok, Thailand: Prikwan Graphic Co., Ltd.

Sheninger, E. C. (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times.* United States: Corwin.

Thannimalai & Raman. (2018). *Principals' technology leadership and teachers' technology integration in the 21st century classroom.* Retrieved from https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJCIET

Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life times*. Jossey-Bass.

Voogt, J., & Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies*, 44(3), 299–321. https://doi.org/10.1080/00220272.2012.668938

สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา*

TEACHER COMPETENCIES IN THE 21ST CENTURY WITHIN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL CHANGE

กนกวรรณ ประสงค์สันต์

Kanokwan Prasongsan

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: kanokwan.prasongsan@gmail.com

Received 18 February 2026; Revised 30 June 2026; Accepted 30 June 2569

บทคัดย่อ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเทคโนโลยี หลักสูตร ผู้เรียน และสังคม เศรษฐกิจ และโลกาภิวัตน์ ส่งผลต่อบทบาทและสมรรถนะที่ครูจำเป็นต้องมีเพื่อรองรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทใหม่ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 และแนวทางการพัฒนาภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยพบว่าสมรรถนะครูครอบคลุมด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน จริยธรรมและความเป็นวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาสมรรถนะครูควรดำเนินการอย่างเป็นระบบผ่านการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ และการสนับสนุนจากสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความท้าทายในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : สมรรถนะครู, ศตวรรษที่ 21, การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา, การพัฒนาวิชาชีพ

---

* กนกวรรณ ประสงค์สันต์. (2569). สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(3), 40-.

Kanokwan Prasongsan. (2026). Teacher Competencies in The 21st Century Within the Context of Educational Change. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(3), 40-.;

Website: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD

Abstract

Education in the 21st century faces significant changes in technology, curriculum, learners, and socio-economic and global contexts, which directly impact the roles and competencies required of teachers to facilitate effective learning. This article aims to explore 21st-century teacher competencies and strategies for their development within the context of educational change. Findings indicate that teacher competencies encompass learner-centered instructional design, the use of technology and educational innovation, assessment and evaluation, communication and collaboration, ethics and professionalism, as well as self-development and lifelong learning. Developing these competencies requires a systematic approach through continuous professional development, professional learning communities, integration of technology and innovation, and support from schools and relevant agencies, ultimately enhancing educational quality and responding effectively to the challenges of the 21st century.

Keywords: Teacher competency, 21st century, educational change, professional development

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงไม่สามารถมุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้ได้อีกต่อไป แต่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (OECD, 2019)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อบทบาทหน้าที่ของครู จากเดิมที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก ได้เปลี่ยนไปสู่บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างเหมาะสม รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในอนาคต (UNESCO, 2015)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสมรรถนะของครูจึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความรู้ในศาสตร์การสอนเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ตลอดจนคุณลักษณะด้านจริยธรรมและความเป็นวิชาชีพ การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (Darling-Hammond, 2017)

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (2) อธิบายแนวคิดและองค์ประกอบของสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 และ (3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของ “สมรรถนะ” และ “สมรรถนะครู”

แนวคิดเรื่อง “สมรรถนะ (Competency)” ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในวงการการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดย McClelland (1973) อธิบายว่าสมรรถนะหมายถึงคุณลักษณะภายในของบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความรู้หรือความสามารถทางสติปัญญาเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะ ทัศนคติ และแรงจูงใจด้วย ต่อมา Boyatzis (1982) ได้ขยายความหมายของสมรรถนะว่าเป็นชุดของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับบริบททางการศึกษา “สมรรถนะครู” หมายถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ทางวิชาการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะความเป็นวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการ

เรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง (Darling-Hammond, 2017) สมรรถนะครูจึงมิได้เป็นเพียงการมีความรู้ในเนื้อหาวิชา แต่รวมถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

2. แนวคิดสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21

สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายมากกว่าความรู้เชิงเนื้อหา แนวคิดนี้สอดคล้องกับกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของ Partnership for 21st Century Skills (P21) ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (P21, 2019)

ในบริบทของครู สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (OECD, 2019) ครูจึงต้องมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว

3. กรอบสมรรถนะครูจากงานวิจัยและองค์กรทางการศึกษา

องค์กรทางการศึกษาระดับนานาชาติได้พัฒนากรอบสมรรถนะครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น UNESCO (2018) ได้นำเสนอกรอบสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Competency Framework for Teachers) ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการพัฒนาวิชาชีพครู

ในขณะเดียวกัน OECD (2019) ได้เสนอกรอบแนวคิดที่เน้นสมรรถนะครูในการสนับสนุนการเรียนรู้เชิงลึก การส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม งานวิจัยของ Darling-Hammond (2017) ยังชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะครูที่มีประสิทธิภาพต้องเชื่อมโยงระหว่างความรู้เชิงวิชาชีพ การปฏิบัติจริง และการสะท้อนผลการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์บทความ

บทความวิชาการฉบับนี้ใช้กรอบแนวคิดที่บูรณาการระหว่างแนวคิดสมรรถนะครู แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยมองว่า

สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ความรู้ทางวิชาชีพครู (2) ทักษะการจัดการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี และ (3) คุณลักษณะและจริยธรรมความเป็นวิชาชีพ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรอบแนวคิดดังกล่าวช่วยให้การวิเคราะห์สมรรถนะครูเป็นไปอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม

บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน อันเกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความต้องการทักษะใหม่ของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อระบบการศึกษา บทบาทของครู และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องปรับให้สอดคล้องกับบริบทโลกยุคใหม่ (UNESCO, 2015)

1. การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น อินเทอร์เน็ต ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) สื่อสังคมออนไลน์ และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทำให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนจากการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบดั้งเดิมไปสู่การเรียนรู้แบบเปิดและยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ครูต้องปรับบทบาทเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และผู้แนะนำการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (OECD, 2019)

ในบริบทของประเทศไทย เทคโนโลยีดิจิทัลถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเร่งให้สถานศึกษาต้องปรับตัวสู่การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน (Blended Learning) อย่างจริงจัง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

2. การเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานำไปสู่การปรับแนวคิดด้านหลักสูตร จากหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลางไปสู่หลักสูตรที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน (Competency-

based Curriculum) โดยเน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง การจัดการเรียนรู้จึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบโครงงาน (UNESCO, 2015)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการปรับหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

3. การเปลี่ยนแปลงด้านผู้เรียนและทักษะแห่งอนาคต

ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะแตกต่างจากผู้เรียนในอดีต โดยเป็นผู้ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็ว และมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) มากขึ้น (Prensky, 2001)

องค์กรระดับนานาชาติได้เสนอกรอบทักษะแห่งอนาคต เช่น ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกการทำงาน (Partnership for 21st Century Skills, 2019; OECD, 2019)

4. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และโลกาภิวัตน์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษาจึงถูกคาดหวังให้ผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโลก และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง (OECD, 2019)

ในบริบทของสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร สังคมผู้สูงอายุ และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ล้วนเป็นปัจจัยที่ท้าทายระบบการศึกษา ครูและสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

สรุปได้ว่า บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล การปรับหลักสูตรสู่ฐานสมรรถนะ การเปลี่ยนแปลงลักษณะผู้เรียน และผลกระทบจากสังคมเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ ทำให้ระบบการศึกษาต้องปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจึงต้องพัฒนาบทบาทจากผู้ถ่ายทอด

ความรู้ไปสู่ผู้ออกแบบการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะแห่งอนาคต เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และทักษะดิจิทัล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพ.

สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้บทบาทของครูต้องปรับจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (OECD, 2019)

1. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงความสามารถของครูในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้มุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (UNESCO, 2015)

ในบริบทของประเทศไทย แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

2. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการศึกษา

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นความสามารถของครูในการเลือกใช้ และประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถใช้สื่อดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ และนวัตกรรมการศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (UNESCO, 2018)

OECD (2019) ระบุว่าครูควรมีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขณะที่

บริบทของไทย เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

3. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึงความสามารถของครูในการออกแบบและใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ และสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน การประเมินในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินเพื่อการตัดสินผลเพียงอย่างเดียว (Black & Wiliam, 2009)

ในประเทศไทย แนวคิดการวัดและประเมินผลที่เน้นสมรรถนะผู้เรียนได้รับการนำมาใช้มากขึ้น เพื่อให้การประเมินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

4. สมรรถนะด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

สมรรถนะด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันเป็นความสามารถของครูในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนวิชาชีพครู การสื่อสารที่ดีช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน (Partnership for 21st Century Skills, 2019)

นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ยังช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน (DuFour & Eaker, 1998)

5. สมรรถนะด้านจริยธรรม คุณธรรม และความเป็นวิชาชีพครู

สมรรถนะด้านจริยธรรมและความเป็นวิชาชีพครูเป็นรากฐานสำคัญของการประกอบวิชาชีพครู ครูต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน สังคม และวิชาชีพตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรม (คุรุสภา, 2562)

UNESCO (2015) ชี้ให้เห็นว่าครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม และส่งเสริมคุณค่าประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมโลก

6. สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึงความสามารถของครูในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม ครูต้องสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ (Darling-Hammond, 2017)

ในบริบทของประเทศไทย การส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะครูในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

สรุปได้ว่า สมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา โดยครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม วัดและประเมินผลตามสภาพจริง สื่อสารและทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ตลอดจนยึดมั่นในจริยธรรมวิชาชีพ นอกจากนี้ ครูยังต้องพัฒนาตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21

การพัฒนาสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา แนวทางการพัฒนาครูในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญ (OECD, 2019)

1. การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD)

การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง (CPD) หมายถึงกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูตลอดช่วงการประกอบวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ของผู้เรียน Darling-Hammond (2017) ระบุว่าการพัฒนาวิชาชีพที่

มีประสิทธิภาพควรเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริงในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนผลการสอน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในบริบทของประเทศไทย การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับสมรรถนะครู โดยหน่วยงานทางการศึกษาได้กำหนดนโยบายและแนวทางให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม (คุรุสภา, 2562)

2. การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแนวทางการพัฒนาครูที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันของครูในสถานศึกษา ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการทำงานเป็นทีม DuFour และ Eaker (1998) อธิบายว่า PLC ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างยั่งยืน เนื่องจากครูได้เรียนรู้จากปัญหาและบริบทจริงของการจัดการเรียนรู้

สำหรับประเทศไทย แนวคิด PLC ได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งหวังให้ครูร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพผู้เรียน การดำเนินงาน PLC ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา และส่งเสริมความเป็นมืออาชีพของครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

3. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาครู

เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 โดยช่วยขยายโอกาสในการเรียนรู้ ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และสนับสนุนการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล UNESCO (2018) ระบุว่าครูควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งเพื่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ

การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ หลักสูตรอบรมระยะสั้น และเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล ช่วยให้ครูสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง ในบริบทของไทย เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครู โดยเฉพาะในยุคการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

4. บทบาทของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้ของครู สนับสนุนการทำงานเป็นทีม และจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเหมาะสม (OECD, 2019)

ในระดับนโยบาย หน่วยงานทางการศึกษาควรกำหนดทิศทางและมาตรการสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ เช่น การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรอบรมครู และการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะครูเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

สรุปได้ว่า สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยครูต้องบูรณาการความรู้ ทักษะดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน การวัดและประเมินผล รวมถึงจริยธรรมวิชาชีพเข้าด้วยกัน การพัฒนาสมรรถนะควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน

สรุป

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความต้องการทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียน ส่งผลให้บทบาทของครูต้องปรับจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แนวคิดเรื่องสมรรถนะซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลจึงถูกนำมาใช้เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาครู โดยสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน การสื่อสารและการทำงานร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง การยึดมั่นในจริยธรรม คุณธรรม และความเป็นวิชาชีพครู ตลอดจนการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สมรรถนะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาสมรรถนะครูจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผ่านการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู รวมถึงการสนับสนุนจากสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย

เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

คุรุสภา. (2562). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

คุรุสภา. (2562). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *แนวทางการพัฒนาครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *สมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2564). *ทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21(1), 5–31.

Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model for effective performance*. John Wiley & Sons.

Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*, 40(3), 291–309.

DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Solution Tree Press.

McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1–14.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *OECD learning compass 2030: Future of education and skills 2030*. OECD Publishing.

Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st century learning*. Battelle for Kids.

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6.

UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* UNESCO Publishing.

UNESCO. (2018). *ICT competency framework for teachers (Version 3)*. UNESCO Publishing.

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา*

PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY (PLC) AND THE ENHANCEMENT OF INSTRUCTIONAL QUALITY IN SCHOOLS

วิทยา เภสัชชา

Wittaya pasatcha

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhonratchasima College,Thailand

Corresponding Author's Email: boxzer_7155@hotmail.com

Received 18 February 2026; Revised 30 June 2026; Accepted 30 June 2569

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิด หลักการ และแนวทางการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยอธิบายความหมาย องค์ประกอบสำคัญ กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำ PLC ไปใช้ในบริบทการศึกษา เนื้อหาชี้ให้เห็นว่า PLC เป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ การสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน บรรยากาศการเรียนรู้ และคุณภาพสถานศึกษาโดยรวม นอกจากนี้ บทความยังนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ PLC ในสถานศึกษา ได้แก่ รูปแบบการจัดกลุ่ม การกำหนดโครงสร้างและเวลาในการดำเนินงาน การสร้างแรงจูงใจครู การใช้เทคโนโลยีสนับสนุน และปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อน PLC ผลการสังเคราะห์เนื้อหาชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงาน PLC อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะช่วย

---

* วิทยา เภสัชชา. (2569). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(3), 53-.

Wittaya pasatcha. (2026). Professional Learning Community (Plc) and the Enhancement of Instructional Quality in Schools. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(3), 53-.;

Website: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD

เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การพัฒนาครู, คุณภาพการจัดการเรียนรู้, การพัฒนาสถานศึกษา

Abstract

This academic article aims to present the concepts, principles, and implementation approaches of Professional Learning Communities (PLC) in enhancing the quality of teaching and learning in schools. The article discusses the definition, key components, operational processes, and outcomes of PLC implementation in educational contexts. It highlights that PLC serves as an essential mechanism for promoting teacher collaboration, professional competency development, instructional innovation, and continuous improvement in teaching practices, which subsequently contribute to students' academic achievement, learning atmosphere, and overall school quality. Furthermore, the article proposes practical guidelines for applying PLC in schools, including organizational models, meeting structures and schedules, teacher motivation strategies, the use of digital technologies to support collaboration, and critical success factors. The synthesis of the content indicates that systematic and sustained PLC implementation can strengthen educational organizations and support the sustainable development of learning quality in response to the demands of twenty-first-century education.

Keywords: Professional Learning Community, Teacher development, Quality of teaching and learning, School improvement

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ระบบการศึกษาทั่วโลกต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้ระบุว่าผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและทันสมัย (OECD, 2019) ขณะเดียวกัน ระบบการศึกษาไทยได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสังคมยุคดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ขาดการบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ยังไม่เต็มประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดระบบสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาภาพรวม (Fullan, 2016) นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนาครูแบบเดิมที่เน้นการอบรมเชิงเดี่ยวและขาดการติดตามผล ยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงลึกต่อการปฏิบัติในชั้นเรียนได้อย่างยั่งยืน (Darling-Hammond et al., 2017)

การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การสร้างระบบพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hord, 1997)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครูและสถานศึกษา PLC เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (DuFour, Eaker, & Many, 2010) แนวคิดดังกล่าวช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาชีพ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ดังนั้น บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) นำเสนอแนวคิดและหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (2) วิเคราะห์บทบาทของ PLC ในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และ (3) เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ PLC เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาไทยในปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

ความหมายและพัฒนาการของ PLC

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หมายถึง กระบวนการรวมกลุ่มของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อร่วมกันเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Hord, 1997) แนวคิด PLC มีพัฒนาการมาจากแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูแบบต่อเนื่อง (Continuous Professional Development) ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงมากกว่าการอบรมแบบครั้งคราว

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 แนวคิด PLC ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดย DuFour, Eaker และ Many (2010) ได้เสนอให้ PLC เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนจากการทำงานแบบแยกส่วนไปสู่การทำงานแบบร่วมมือเชิงวิชาชีพ (Collaborative Culture) ซึ่งเน้นการทำงานเป็นทีม การใช้ข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ PLC กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในหลายประเทศ

หลักการสำคัญของ PLC

PLC มีหลักการสำคัญที่เป็นรากฐานของการดำเนินงาน ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกันด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำงานร่วมกันของครู การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการพัฒนา (Stoll et al., 2006) หลักการเหล่านี้ช่วยสร้างกระบวนการพัฒนาครูที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

DuFour et al. (2010) ระบุว่า PLC ที่มีประสิทธิภาพควรให้ความสำคัญกับ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Focus on Learning) (2) การสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ (Collaborative Culture) และ (3) การมุ่งผลลัพธ์เป็นฐาน (Results Orientation) ซึ่งช่วยให้การดำเนินงาน PLC มีทิศทางที่ชัดเจนและเกิดผลลัพธ์เชิงคุณภาพต่อการจัดการเรียนรู้

ความเชื่อมโยงกับแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้

PLC มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่ง Senge (2006) อธิบายว่าเป็นองค์กรที่สมาชิกมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของสถานศึกษา PLC ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองร่วมกัน และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

การดำเนินงาน PLC ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การสะท้อนผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน (Stoll et al., 2006)

บทบาท PLC ในระบบการศึกษาไทย

ในระบบการศึกษาไทย PLC ได้รับการส่งเสริมให้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพครูและสถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน PLC เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูในระดับโรงเรียนและเครือข่ายสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) แนวทางดังกล่าวมุ่งเน้นการพัฒนาครูจากฐานการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

PLC ในบริบทของประเทศไทยยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยช่วยให้ครูสามารถปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน (OECD, 2019) ส่งผลให้ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาสถานศึกษาไทยให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษา

การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญหลายประการที่เชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน องค์ประกอบเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา (DuFour, Eaker, & Many, 2010)

วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม

วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมเป็นหัวใจสำคัญของ PLC เนื่องจากช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินงานและสร้างความเข้าใจร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียน (Hord, 1997) DuFour et al. (2010) ระบุว่า PLC ที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีเป้าหมายร่วมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งช่วยให้ครูสามารถวางแผนและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน และสร้างความเป็นเอกภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การทำงานเป็นทีมของครู

การทำงานเป็นทีมเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ PLC เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน และพัฒนานวัตกรรมการสอนร่วมกัน การทำงานเป็นทีมช่วยลดความโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในเชิงวิชาชีพ (Stoll et al., 2006) Hargreaves และ O’Connor (2018) ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือเชิงวิชาชีพที่มีคุณภาพช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างครู และส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

ภาวะผู้นำเชิงสนับสนุน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของ PLC โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสนับสนุน (Supportive Leadership) ที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน PLC (Fullan, 2016)ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสนับสนุนจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ครู

เข้าร่วมกิจกรรม PLC อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร (Leithwood, Harris, & Hopkins, 2020)

วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้

วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการดำเนินงาน PLC อย่างยั่งยืน สถานศึกษาที่มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดกว้างต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาวิชาชีพครู (Senge, 2006) Stoll et al. (2006) ระบุว่าวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้จะช่วยให้ PLC สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในระยะยาว

ระบบสนับสนุนทางวิชาการ

ระบบสนับสนุนทางวิชาการ เช่น การนิเทศภายใน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน PLC ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม (Darling-Hammond et al., 2017) ในบริบทของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เน้นการพัฒนาระบบสนับสนุนทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ระดับโรงเรียนและเครือข่าย การพัฒนาครูผ่านระบบออนไลน์ และการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน PLC อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

กระบวนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

กระบวนการดำเนินงาน PLC เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการทำงานร่วมกันของครูผ่านวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ การสะท้อนผล และการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืน (DuFour et al., 2010)

การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

การเริ่มต้นกระบวนการ PLC จำเป็นต้องมาจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อระบุประเด็นปัญหาที่แท้จริง (root cause) และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน (Stoll et al., 2006) DuFour และคณะ (2010) ระบุว่าการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (evidence-based data) เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ จะช่วยให้ PLC มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของสถานศึกษาไทย การนำผลการประเมินระดับชาติและการประเมินในชั้นเรียนมาใช้ร่วมกัน ถือเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดประเด็นพัฒนาการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

การวางแผนร่วมกัน

หลังจากกำหนดปัญหาและเป้าหมายแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการวางแผนร่วมกันของครูใน PLC โดยร่วมกันออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกลยุทธ์การสอน เครื่องมือประเมินผล และแนวทางการติดตามความก้าวหน้า การวางแผนร่วมกันช่วยให้เกิดความสอดคล้องในการจัดการเรียนรู้และสร้างมาตรฐานคุณภาพในระดับสถานศึกษา (Hord, 1997)

Darling-Hammond et al. (2017) ชี้ให้เห็นว่าการวางแผนแบบมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาสมรรถนะครู และส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกของผู้เรียน เนื่องจากครูสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดและเลือกใช้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากที่สุด

การพัฒนานวัตกรรมการสอน

กระบวนการ PLC เปิดโอกาสให้ครูร่วมกันพัฒนานวัตกรรมการสอน เช่น รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (Fullan, 2016) Hargreaves และ O’Connor (2018) ระบุว่าการสร้างนวัตกรรมผ่านความร่วมมือเชิงวิชาชีพช่วยเพิ่มคุณภาพการสอน และส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (learning by doing) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ PLC ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนผล (reflection) เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้ครูได้ทบทวนผลการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางปรับปรุงในรอบถัดไป การสะท้อนผลร่วมกันช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงวิชาชีพและส่งเสริมวัฒนธรรม

การเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร (Senge, 2006) Stoll et al. (2006) ระบุว่าการสะท้อนผลอย่างเป็นระบบช่วยให้ PLC สามารถพัฒนาแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในกระบวนการจัดการเรียนรู้

การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการ PLC ไม่ใช่กิจกรรมระยะสั้น แต่เป็นวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement cycle) ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ (DuFour et al., 2010) Fullan (2016) ชี้ว่าการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน และสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษา ในบริบทของประเทศไทย การขับเคลื่อน PLC อย่างต่อเนื่องยังช่วยเสริมสร้างสมรรถนะครูและยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กับการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การดำเนินงาน PLC ในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในหลายมิติ ทั้งในระดับครู ผู้เรียน และองค์กรสถานศึกษา โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบการศึกษาโดยรวม (DuFour et al., 2010)

ผลต่อสมรรถนะครู

PLC ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะครู ทั้งด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และเจตคติทางวิชาชีพ ครูที่เข้าร่วม PLC อย่างสม่ำเสมอจะมีโอกาสเรียนรู้จากเพื่อนร่วมวิชาชีพ แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และพัฒนานวัตกรรมการสอนร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (Hargreaves & O’Connor, 2018)

Darling-Hammond et al. (2017) ระบุว่าการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันใน PLC มีประสิทธิภาพมากกว่าการอบรมแบบครั้งคราว เนื่องจากครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริงในห้องเรียน และปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ PLC ยังช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการของครู และสร้างความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Fullan, 2016)

ผลต่อผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

การยกระดับสมรรถนะครูผ่าน PLC ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ งานศึกษาของ DuFour et al. (2010) พบว่าโรงเรียนที่ดำเนินงาน PLC อย่างเข้มแข็งสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น เนื่องจากครูมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนการสอน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล Stoll et al. (2006) ชี้ให้เห็นว่า PLC ช่วยสร้างระบบการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความเสี่ยงทางการเรียนได้อย่างทันท่วงที ในบริบทของประเทศไทย การนำ PLC มาใช้ในสถานศึกษายังช่วยสนับสนุนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวชี้วัดของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้

PLC ส่งผลเชิงบวกต่อบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งในระดับห้องเรียนและระดับองค์กร โดยช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ความไว้วางใจ และความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา (Senge, 2006) บรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครู และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

Hord (1997) ระบุว่าบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันจะช่วยให้ครูมีแรงจูงใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ผลต่อคุณภาพสถานศึกษาโดยรวม

การดำเนินงาน PLC อย่างเป็นระบบช่วยยกระดับคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวม ทั้งด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศภายใน และการประกันคุณภาพการศึกษา (Leithwood et al., 2020) PLC ช่วยสร้างกลไกการพัฒนาองค์กรที่เน้นการเรียนรู้และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ Fullan (2016)

ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนที่มีวัฒนธรรม PLC เข้มแข็งจะสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในระยะยาว

แนวทางการนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปประยุกต์ใช้ในบริบทสถานศึกษา

การนำ PLC ไปใช้ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน โครงสร้างการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร และความพร้อมของบุคลากร แนวทางการประยุกต์ใช้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ PLC สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน (Fullan, 2016)

รูปแบบการจัด PLC ในโรงเรียน

สถานศึกษาสามารถจัดรูปแบบ PLC ได้หลากหลายตามบริบทและขนาดของโรงเรียน เช่น PLC ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ PLC ระดับชั้นเรียน PLC แบบข้ามกลุ่มสาระ และ PLC เครือข่ายระหว่างโรงเรียน (network PLC) การเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมจะช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างตรงประเด็นและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (DuFour et al., 2010) Stoll et al. (2006) ระบุว่าการจัด PLC ในรูปแบบยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงสร้างการทำงาน จะช่วยเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของและความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน

การกำหนดเวลาและโครงสร้างการประชุม

การจัดสรรเวลาอย่างเป็นระบบเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของ PLC โรงเรียนควรกำหนดช่วงเวลาเฉพาะสำหรับกิจกรรม PLC อย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมรายสัปดาห์หรือรายเดือน และกำหนดโครงสร้างการประชุมที่ชัดเจน เช่น การทบทวนข้อมูลผู้เรียน การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และการวางแผนพัฒนาการเรียนรู้ (Hord, 1997)

DuFour et al. (2010) ชี้ให้เห็นว่าการประชุม PLC ที่มีโครงสร้างชัดเจนและมุ่งเน้นเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้การดำเนินงานเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และลดปัญหาการประชุมที่ขาดทิศทาง

การสร้างแรงจูงใจครู

แรงจูงใจของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของการดำเนินงาน PLC ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจทั้งในรูปแบบเชิงวัตถุและเชิงจิตวิทยา เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติ การให้โอกาสพัฒนาวิชาชีพ การสนับสนุนความก้าวหน้าในสายงาน และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Fullan, 2016) Hargreaves และ O’Connor (2018) ระบุว่า

การสร้างแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) ผ่านการให้อิสระทางวิชาชีพและการยอมรับคุณค่าของครู จะช่วยส่งเสริมความยั่งยืนของ PLC และสร้างความผูกพันต่อองค์กรในระยะยาว

การใช้เทคโนโลยีสนับสนุน PLC

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงาน PLC โดยเฉพาะในยุคการศึกษาแบบดิจิทัล เครื่องมือออนไลน์ เช่น ระบบประชุมทางไกล แพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนเอกสาร และชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (Darling-Hammond et al., 2017)

ในบริบทของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา PLC ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และระบบอบรมทางไกล เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ของครูและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน PLC

ความสำเร็จของ PLC ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสนับสนุนของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความร่วมมือของครู ระบบสนับสนุนทางวิชาการ และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (Leithwood et al., 2020) DuFour et al. (2010) ระบุว่าการมีเป้าหมายชัดเจน การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ PLC สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุป

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลัก PLC มีพื้นฐานจากแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม การทำงานเป็นทีมของครู ภาวะผู้นำเชิงสนับสนุน วัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร และระบบสนับสนุนทางวิชาการ กระบวนการดำเนินงาน PLC เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การวางแผนร่วมกัน การพัฒนานวัตกรรมการสอน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติ และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นวงจรการพัฒนาที่ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะครู เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระยะยาว นอกจากนี้ PLC ยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความร่วมมือ ความไว้วางใจ และความเป็นมืออาชีพของครู ตลอดจนยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยรวมทั้งด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร และการประกันคุณภาพการศึกษา การนำ PLC ไปประยุกต์ใช้ในบริบทสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงรูปแบบการจัดกลุ่มที่เหมาะสม การกำหนดเวลาและโครงสร้างการประชุมที่ชัดเจน การสร้างแรงจูงใจให้ครูมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร และระบบติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ หากสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อน PLC อย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพครูอย่างยั่งยืน และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของประเทศในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ* (*Professional Learning Community: PLC)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.

DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2010). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work* (2nd ed.). Solution Tree Press.

Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.

Hargreaves, A., & O'Connor, M. T. (2018). *Collaborative professionalism: When teaching together means learning for all*. Corwin Press.

Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.

Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management, 40*(1), 5–22.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *OECD learning compass 2030: A series of concept notes*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/education/2030-project/

Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization* (Rev. ed.). Doubleday.

Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change, 7*(4), 221–258.

วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน
ASEAN Journal of Education and Human Development

_**********_

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน

วารสาร ASEAN Journal of Education and Human Development หรือ วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน เป็นเวทีทางวิชาการที่มุ่งเน้นการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้วารสารให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ที่มีคุณภาพและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง ครอบคลุมสาขาที่หลากหลาย ได้แก่ ด้านการศึกษา ซึ่งครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติด้านการจัดการศึกษาในทุกระดับ รวมถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน ด้านนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ดิจิทัล และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเชิงนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษา ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารอย่างสร้างสรรค์ ด้านหลักสูตรและการสอน ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาและออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา นอกจากนี้ยังครอบคลุมด้านนวัตกรรมการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์ การจัดการเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การจัดการความรู้ และการจัดการเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงด้านศิลปศาสตร์ที่เชื่อมโยงภาษา วัฒนธรรม มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ และมิติข้ามวัฒนธรรมในอาเซียนเข้ากับการพัฒนามนุษย์ ตลอดจนด้านนวัตกรรมการศึกษาเชิงประยุกต์ที่มุ่งเน้นการนำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบ แนวปฏิบัติที่ดี และโมเดลการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์สังคมและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน วารสารเปิดรับบทความหลากหลายประเภท ทั้งบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทความวิเคราะห์เชิงนโยบายหรือเชิงแนวคิดที่มีคุณค่าทางวิชาการและสังคม โดยบทความทุกเรื่องจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน และสามารถส่งผลงานได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ผลงานที่ส่งจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาในวารสารอื่น ผู้เขียนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของศูนย์

ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) อย่างเคร่งครัด และจัดทำระบบการอ้างอิงให้เป็นไปตามรูปแบบที่วารสารกำหนด ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ปรากฏในบทความถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน มิใช่ทัศนะของคณะผู้จัดทำหรือกองบรรณาธิการ โดยกองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก ทั้งนี้ต้องมีการอ้างอิงแสดงที่มาอย่างชัดเจน วารสารกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม–กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม–เมษายน ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม–มิถุนายน ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม–สิงหาคม ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน–ตุลาคม และฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน–ธันวาคม เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในภูมิภาคอาเซียน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน

1. การศึกษา (Education Studies) ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติด้านการจัดการศึกษาในทุกระดับ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน

2. นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) ได้แก่ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. นวัตกรรมการบริหารการศึกษา (Educational Administration Innovation) ได้แก่ การจัดการเชิงนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษา ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการเชิงสร้างสรรค์

4. หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction) ได้แก่ การพัฒนาและออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

5. นวัตกรรมการจัดการ (Management Innovation) ได้แก่ การจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์ การจัดการเชิงนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การจัดการความรู้และการจัดการเชิงสร้างสรรค์

6. ศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) ได้แก่ ภาษา วัฒนธรรม และมนุษยศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ และมิติข้ามวัฒนธรรมในอาเซียน การบูรณาการศิลปศาสตร์กับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะมนุษย์

7. นวัตกรรมการศึกษาเชิงประยุกต์ (Applied Educational Innovation) ได้แก่ การประยุกต์ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การพัฒนารูปแบบ แนวปฏิบัติที่ดี

และโมเดลการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์สังคม การเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อการพัฒนามนุษย์และชุมชนอย่างยั่งยืน

8. บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความปริทัศน์เชิงนวัตกรรม (Academic Articles, Research Articles, and Innovative Review Articles) ครอบคลุมบทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทความวิเคราะห์เชิงนโยบายหรือเชิงแนวคิดที่มีคุณค่าทางวิชาการและสังคม

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-400 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็น สากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ

3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)

5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

7) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

8) สมมติฐาน (ถ้ามี)

9) การทบทวนวรรณกรรม

10) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

11) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

12) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

13) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

14) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

15) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ

3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)

5) บทคัดย่อ (Abstract)

6) บทนำ (Introduction)

7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

8) สรุป (Conclusion)

9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ

3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)

5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

5.1 ภาพปกหนังสือ

5.2 แปลจากหนังสือ: .....

5.3 ผู้เขียน: .....

5.4 ผู้แปล: .....

5.5 สำนักพิมพ์: .....

5.6 ปีที่พิมพ์: .....

5.7 จำนวนหน้า: .....

6) บทนำ (Introduction)

7) เนื้อเรื่อง (Content)

8) บทวิจารณ์

9) สรุป (Conclusion)

10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้**วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)** ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น *การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคนสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559)* โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซร้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสาวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ้มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา*.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อหนังสือ*.//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์/:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง. (2548). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).//*ชื่อเรื่อง*/(เลขหน้าที่อ้าง).//สถานที่พิมพ์/: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุวงศ์. (2556 ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร (บรรณาธิการ), *คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้* (หน้า 39-68). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//*ชื่อวารสาร*.//ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. *วารสารวไลยอลงกรณ์ ปริทรรศน์*, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน *ชื่อสารานุกรม*,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอควาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//*ชื่อหนังสือพิมพ์*,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน *ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./*ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.* มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//*ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์*.//(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). *วิถีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว*. (พระมหาปรัชญ์ อัตถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// *ชื่อเรื่อง*.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). *กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation* เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562* . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//*ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า*/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49* (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระบทสิ่งแวดล้อม. *ราชกิจจนุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1* (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

เกษฎา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ประภัสสร ปรี่เอี่ยม และธรรมนูญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุดรักษ์ วิสุทฺโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณฺณนนฺโท (รำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกำ 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). *รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเตอร์เน็ต)*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก http://atg.hdc.moph.go.th

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). *ศิลปะการแห่งโนราห์*. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน ได้ที่ https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ajehd.editorial@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียนหรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารลิ้งค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (250-400 คำ)

(16 pt) วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด)

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ)

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

สมมติฐานการวิจัย (18 pt) (ถ้ามี)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

การทบทวนวรรณกรรม (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)

สรุป (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กะทัดรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ ร่วมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (250-400 คำ)

(16 pt) .....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

(16 pt)

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

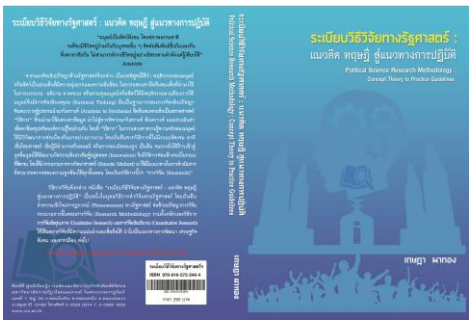
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป็นมา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา

เนื้อเรื่อง (18 pt)

(16 pt) องค□ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู□ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค□ สาระ ประเด็น แง□คิด มุมมอง ฯลฯ .....

.....

.....

.....

.....

บทวิจารณ์ (18 pt)

(16 pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ□านการวิเคราะห□ สังเคราะห□ วิจารณ□ ที่สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร□อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก□ไข การส□งเสริมและพัฒนาต□อยอด (อ□างอิงถ□ามี) .....

..... **จุดเด่น** .....

.....

.....

..... **จุดด้อย** .....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษาที่นำเสนอ สะท□อนคุณค□า การนำไปใช□ประโยชน□ เป□นความเรียงไม□ใส□เลขเป□นข□อมาตรา ไม□เอียง ไม□หนา ไม□แทรกภาพโมเดล สะท□อนคุณค□าทางวิชาการ .....

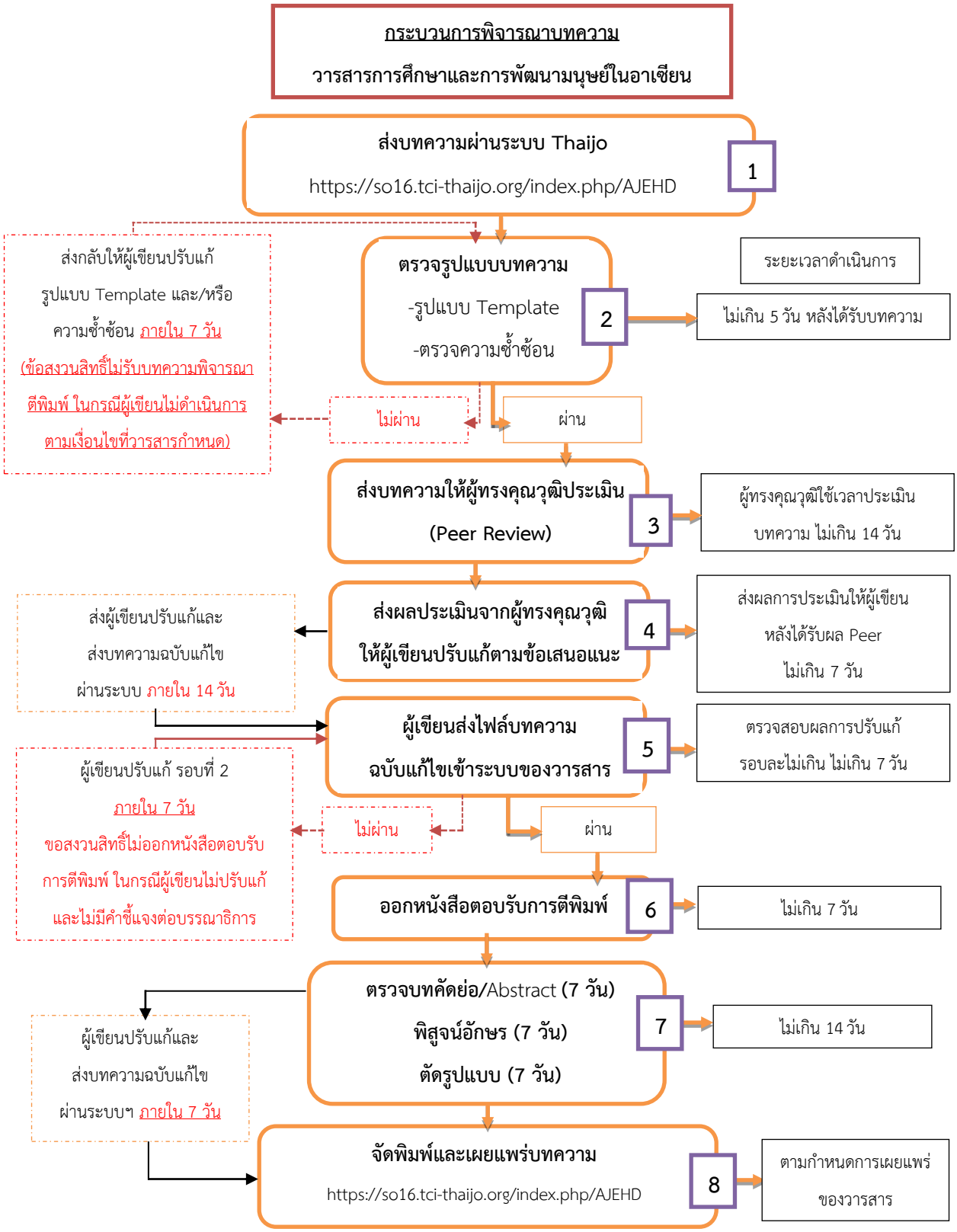
.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้นิพนธ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)